

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriön vastuullisuusraportti 2023

STM-konsernin strategia

Sosiaali- ja
terveysministeriö

VISIO Eheä yhteiskunta ja
kestävä hyvinvointi

MISSIO Turvaamme ihmisten toimintakykyä,
toimeentuloa ja palveluja

VAIKUTTAMISKEINOT

Yhteistyötä tehdään
ilmiölähtöisesti,
poikkihallinnollisesti ja
ratkaisuhakuisesti.

Vuorovaikutteisella
ohjauksella
vahvistamme
hallinnonalan
toiminnan
vaikuttavuutta ja
sosiaalista pääomaa.

Lainsäädäntötyömme
on mahdollistavaa ja
yhteiskunnallisia
muutoksia ennakoivaa.

ARVOT

Oikeudenmukaisuus

Rohkeus

Avoimuus

VAIKUTTAVUUSTAVOITTEET

- Turvaamme väestön hyvinvoinnin ja
yhdenvertaisuuden kaikissa tilanteissa
- Varmistamme vaikuttavat etuudet
ja palvelut kestäväällä tavalla
- Ehkäisemme ja vähennämme
ihmisten eriarvoistumista
- Edistämme sukupuolten
tasa-arvon toteutumista
- Parannamme elin- ja työympäristön
terveyttä ja turvallisuutta

**Toimimme aktiivisesti sekä EU:ssa että
maailmanlaajuisesti** ja otamme huomioon
toiminnassamme kansainväliset veloitteemme.

Päätöksenteko perustuu tietoon ja monipuoliseen vaikutusarviointiin.
Huolehdimme sosiaalisen, taloudellisen ja ekologisen kestävyys-
tasapainoisesta ja toisiaan tukevasta toteutumisesta.

Kansliapäällikön tervehdys

Sosiaali- ja terveysministeriössä käsitteet vastuullisuus, kestävyys ja vaikuttavuus tukevat vahvasti toisiaan. Vuonna 2021 päivitetty konsernistrategiamme pohjautuu konsernin yhteiseen tulevaisuustyöhön ja prosessissa tunnistettuihin välttämättömiin toimenpiteisiin. Tavoitteena on taata hyvinvointi myös tuleville sukupolville.

OECD:n mukaan Suomi on yksi maailman johtavista maista kestävän hyvinvoinnin alalla. Samalla kuitenkin tunnistetaan, että heikentyvä osaamistaso, eriarvoisuus sekä terveyden ja hyvinvoinnin ongelmat vaikuttavat ihmisten työkykyyn ja mahdollisuuksiin osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hyvinvoiva väestö on edellytys vahvalle julkiselle taloudelle sekä yhteiskunnan sosiaaliselle koheesiolle, joka koostuu yhteiskunnan eri yhteisöjen ja väestöryhmien yhteenkuuluvuuden tunteesta. Luottamuksen ilmapiiri on välttämätön poliittisten uudistusten hyväksyttävyydelle.

Nykyhetkeä haastavat erityisesti julkisen sektorin vaikea taloudellinen tilanne, Venäjän hyökkäyssodan Ukrainaan aiheuttamat turvallisuusympäristön muutokset sekä väestön ikääntyminen ja sote-henkilöstön saatavuus. Vuoden 2023 alusta alkaen hyvinvointialueet ovat vastanneet sosiaali- ja terveyspalveluista ja pelastustoimesta. Taloudellinen tilanne ja alueille asetetut talouden sopeuttamis- ja säästötavoitteet ovat luoneet haasteita hyvinvointialueiden toiminnan vakiinnuttamiseen ja palvelutuotannon kehittämiseen. Sosiaaliturvaan tehtiin syksyllä 2023 useita leikkauksia julkisen talouden tasapainottamiseksi.

Yhteiskunnan haasteisiin vastaamiseksi on olennaista ymmärtää, mikä ihmisille ja yhteisöille on tärkeää hyvinvoinnissa nyt ja tulevaisuudessa ja miten taloudelliset ratkaisut tätä tukevat. Hallitusohjelma painottaa avoimen, tehokkaan ja vastuullisen julkisen hallinnon sekä aktiivisen kansalaisosallistumisen merkitystä luottamuksen ja demokratian ylläpitämisessä.

Kestävän hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen on pitkäjänteistä työtä. Seuraavilla sivuilla avaamme konsernistrategiamme vaikuttavuustavoitteita sekä sitä, miten ne toteuttavat organisaation vastuullisuutta ja edistävät Agenda 2030 -tavoitteita. Indikaattoreiden avulla kerromme kädenjälkemme tuloksellisuudesta. Lopuksi kerromme, miten pienennämme ekologista, taloudellista ja sosiaalista jalanjälkeämme. Kerromme tarkemmin tuloksellisuudestamme vuoden 2023 toimintakertomuksessa.

Veli-Mikko Niemi

Kansliapäällikkö

STM

Kädenjälkemme

1. Turvaamme väestön hyvinvoinnin ja yhdenvertaisuuden kaikissa tilanteissa

Tavoitteena on:

- Tietoperustainen yhteiskuntapolitiikka varmistaa hyvinvointitalouden toteutumisen politiikkatoimissa ja päätöksenteossa.
- Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta sekä osaamisen vahvistaminen toteutuvat nykyistä tehokkaammin.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon tilannekuva, valmius ja varautuminen on parantunut sekä väestön ja toimialan kriisinkestävyys on vahvistunut.

Vaikuttavuustavoite edistää erityisesti seuraavia Agenda 2030 tavoitteita:

Vaikuttavuustavoitteen toteutumista voidaan seurata esimerkiksi seuraavilla indikaattoreilla:

	2019	2021	2022	2023
MENETETYT ELINVUODET (PYLL) IKÄVÄLILLÄ 0–80 VUOTTA/100 000 ASUKASTA				
Yhteensä	5 771	5 685	5 745	5 750*
Miehet	7 496	7 420	7 461	7 480*
Naiset	3 983	3 880	3 955	3 970*
ELÄMÄNLAATUNSA (EUROHIS-8) HYVÄKSI TUNTEVIEN OSUUS (%), 20–64-VUOTIAAT				
Yhteensä	57,3	56,6	50,9	51,0*
Miehet	57,5	56,5	49,9	50,0*
Naiset	57,0	56,7	51,8	52,0*
KOKEE TERVEYDENTILANSA KESKINKERTAISEKSI TAI HUONOKSI, (%) 8. JA 9. LUOKAN OPPILAISTA				
Yhteensä	20,9	25,7	26,0*	26,6
Pojat	14,7	16,5	16,5*	16,7
Tytöt	26,8	34,3	35,5*	36,1

*Arvio, sillä dataa ei ole vielä saatavilla THL:n Sotkanetin tietokannasta.

Kuolleisuutta pidetään yhtenä luotettavimmista väestön terveydentilan osoittimista. Menetetyt elinvuodet on kattavin koko väestön terveyttä objektiivisesti tarkasteleva indikaattori, joka mittaa ennenaikaista kuolleisuutta korostaen nuorella iällä tapahtuvien kuolemantapausten merkitystä. Väestön terveydentilan kehitys näkyy seurantaindikaattorien osalta erityisesti menetetyissä elinvuosissa.

Vaikuttavuustavoitetta toteuttaa esimerkiksi seuraava hallitusohjelman kirjaus:

Sosiaali- ja terveydenhuollon valmiutta ja varautumista on parannettu ja toimialan kriisinkestävyttä vahvistettu hallitusohjelman mukaisesti kehittämällä viiden yhteistyöalueen roolia vastata kansainvälisiin, kansallisiin ja alueellisiin riskeihin normaali- ja poikkeusoloissa sekä jatkamalla aktiivista roolia EU-rahoitteisten varastojen kehittämisessä

2. Varmistamme vaikuttavat palvelut ja etuudet kestäväällä tavalla

Tavoitteena on:

- Sosiaali- ja terveydenhuolto toteutuu mahdollisimman yhdenvertaisesti, laadukkaasti, yhteen toimivasti ja kustannusvaikuttavasti koko maassa.
- Lääkehuollon- ja hoidon kustannusvaikuttavuutta on kehitetty varmistamalla asiakkaiden lääkitys-turvallisuus ja neuvonta sekä palveluiden sujuvuus, saatavuus ja saavutettavuus.
- Asiakkaan palvelukokonaisuus on tarpeisiin perustuva sekä asiakkaan palvelu- ja etuspolkujen yhteen toimivuutta ja oikea-aikaisuutta on parannettu (ml. sote- ja sotu –tietopohja). Sote-henkilöstön riittävyden, saatavuuden ja pysyvyyden varmistamiseen on luotu edellytykset.
- Sosiaaliturva- ja eläkejärjestelmää on uudistettu taloudellisesti kestäväällä pohjalla selkeäksi, ja työllisyyttä ja osallisuutta tukevaksi

Vaikuttavuustavoite edistää erityisesti seuraavia Agenda 2030 tavoitteita:

Vaikuttavuustavoitteen toteutumista voidaan seurata esimerkiksi seuraavilla indikaattoreilla:

	2019	2021	2022	2023
Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärin kiireettömän käynnin odotusaika yli 7 pv. hoidon tarpeen arvioinnista, (%) toteutuneista käynneistä (lokakuun tilanne)	59,4	41,0	45,2	47,5
Erikoissairaanhoidon yli 6 kk odottaneet 30.4./10 000 asukasta	5,1	9,0	33,5	12,5
1.10.–31.3. aikana lakisäätöisen 3 kk:n kuluessa valmistuneet lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnit, (%)	94,3	95,5	91,6	88,4

Vaikuttavuustavoitetta toteuttaa esimerkiksi seuraava hallitusohjelman kirjaus:

Hallitus toteuttaa sosiaali- ja terveyspalveluissa uudistuksia, joilla hyvinvointialueet pystyvät tehokkaammin varautumaan tulevaisuuden haasteisiin. Palveluiden rakennetta uudistetaan toimimaan portaittain. Tavoitteena on painopisteen siirto korjaavista palveluista kohti varhaisempaa tukea ja apua sekä ennaltaehkäisyä. Oikea-aikainen hoitoon ja palveluihin pääsy varmistetaan ja palveluihin syntyneitä jonoja puretaan. Palveluiden vaikuttavuutta parannetaan. Palveluiden kehittämisessä tartutaan laaja-alaisesti hyvinvointia heikentäviin tekijöihin nuorten mielenterveysongelmista aina vanhustalouden epäkohtiin.

3. Ehkäisemme ja vähennämme ihmisten eriarvoisuutta

Tavoitteena on:

- Eriarvoistumiskehitys sekä hyvinvointi- ja terveyserojen kasvu on käännetty laskuun
- Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on parantunut monialaisella tuella ja toimilla
- Väestörakenteen muutokseen on vastattu kokonaisvaltaisesti
- Työ- ja toimintakyky on parantunut kaikissa väestöryhmissä ja työurat ovat pidentyneet

Vaikuttavuustavoite edistää erityisesti seuraavia Agenda 2030 tavoitteita:

Vaikuttavuustavoitteen toteutumista voidaan seurata esimerkiksi seuraavilla indikaattoreilla:

	2019	2021	2022	2023
SYRJÄYTYMISRISKISSÄ (EI TYÖSSÄ, EI OPISKELE, EI OLE VARUSMIESPALVELUSSA) OLEVAT 18–24-VUOTIAAT, (lkm) VASTAAVAN IKÄISISTÄ				
Yhteensä	69 690	65 182	65 170*	65 160*
Miehet	41 434	38 816	38 810*	38 810*
Naiset	28 256	26 366	26 360*	26 350*
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet kotitaloudet vuoden aikana (lkm)	82 320	84 220	78 345	78 500*
Pitkittyneesti pienituloisten lasten lukumäärä asuntoväestössä, (lkm)	57 339	54 946	53 234	53 500*
PITKÄAIKAISTYÖTTÖMÄT TYÖVOIMASTA, (lkm)				
Yhteensä	62 961	107 268	86 160	90 608
Miehet	37 759	64 129	52 285	54 476
Naiset	25 202	43 139	33 875	36 132
TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEELLE SIIRTYNEET (lkm)				
Yhteensä	19 200	17 500	17 900	17 705
Alle 35.v.	2000*	2000*	2000*	1941

*Arvio, sillä dataa ei ole vielä saatavilla THL:n Sotkanetin tietokannasta.

Vaikuttavuustavoitetta toteuttavat esimerkiksi seuraavat hallitusohjelman kirjaukset:

Hallitus edistää lapsiperhemyönteistä politiikkaa kaikilla tasoilla ja kiinnittää huomiota lapsi- ja perhevaikutusten arviointiin päätöksenteossa. Hallitus tunnistaa lapsiperheiden monimuotoisuuden. Lapsistrategiatyössä tunnistettuja toimia jatketaan osana hallituksen lapsi- ja perhepolitiikan toimeenpanoa.

4. Edistämme sukupuolten tasa-arvon toteutumista

Tavoitteena on:

- Syrjimättömillä työmarkkinoilla maksetaan samaa palkkaa samanarvoisesta työstä
- Jokaisella on mahdollisuus turvallisuuteen, terveyteen ja hyvinvointiin sukupuolesta riippumatta
- Hoivavastuu, koulutus ja työmarkkinat jakautuvat tasa-arvoisesti sukupuolten kesken
- Sukupuolen moninaisuus on tunnustettu ja tunnistettu yhteiskunnassa

Vaikuttavuustavoite edistää erityisesti seuraavaa Agenda 2030 tavoitetta:

Vaikuttavuustavoitteen toteutumista voidaan seurata esimerkiksi seuraavilla indikaattoreilla:

	2019	2021	2022	2023
Palkansaajien säännöllisen työajan kuukausiansioiden ero sukupuolittain, (%)	N/A	15,7	15,6	15,3*
Isien osuus (%) kaikista korvatuista vanhempainpäivärahapäivistä	N/A	11,1	12,2	13,0*
Kunnilla on voimassaoleva suunnitelma sukupuolten tasa-arvon sekä yhdenvertaisuuden edistämiseksi, (%)	N/A	54	57*	60

*Arvio, sillä dataa ei ole vielä saatavilla THL:n Sotkanetin tietokannasta.

Vaikuttavuustavoitetta toteuttaa esimerkiksi seuraava hallitusohjelman kirjaus:

Perhevapaiden ja hoivavastuun tasaisempi jakautuminen parantaa osaltaan naisten asemaa työmarkkinoilla. Hallitus seuraa perhevapaaudistuksen tuloksia, jatkaa työtä perhevapaiden tasaisemman jakautumisen puolesta sekä edistää isien perhevapaiden käyttöä. Hallitus selvittää keinoja vanhemmuuden kustannusten tasaisemmaksi jakautumiseksi esimerkiksi pohjoismaisten mallien mukaisesti.

5. Parannamme elin- ja työympäristön terveyttä ja turvallisuutta

Tavoitteena on:

- Työn terveellisyyttä ja turvallisuutta on edistetty työelämän muutokset huomioon ottaen
- Ihmisten ja ympäristön yhteistä terveyttä on edistetty poikkihallinnollisesti
- Päihteiden- ja riippuvuuksien aiheuttamia riskejä ja haittoja ehkäistään näyttöön perustuvilla toimilla

Vaikuttavuustavoite edistää erityisesti seuraavia Agenda 2030 tavoitteita:

Vaikuttavuustavoitteen toteutumista voidaan seurata esimerkiksi seuraavilla indikaattoreilla:

	2019	2021	2022	2023
TAPATURMIIN JA VÄKIVALTAAN KUOLLEET TILASTON PERUSKUOLEMANSYYN IÄN JA SUKUPUOLEN MUKAAN				
Yhteensä	3 331	3 368	3 276	3 200*
Miehet	2 215	2 209	2 148	2 100*
Naiset	1 116	1 159	1 128	1 100*
Työpaikkatapaturmataajuus	29,5	26,4	26,0	25,5
UHKAILUN JA VÄKIVALLAN KOHTEEKSI JOUTUNEET SUKUPUOLEN JA IÄN MUKAAN (%; 15-74-VUOTIAISTA; %)				
Yhteensä	N/A	16,6	17,0*	17,4*
Miehet	N/A	15,3	15,5*	15,7*
Naiset	N/A	18,0	18,5*	19,0*

*Arvio, sillä dataa ei ole vielä saatavilla THL:n Sotkanetin tietokannasta.

Vaikuttavuustavoitetta toteuttaa esimerkiksi seuraava hallituksen hanke:

Hallituskauden aikana toteutetaan terveydensuojelulainsäädännön kokonaisuudistus, jossa terveydensuojelulaki ja sen nojalla annetut asetukset uudistetaan. Tavoitteena on nykyaikainen lainsäädäntö, jolla vaikutetaan elinympäristön terveellisyyteen tämän päivän tarpeet huomioiden. Elinympäristön terveellisyydestä huolehtiminen sisältyy monen eri hallinnonalan tehtäviin. Uudistuksessa tarkastellaan terveydensuojelulain suhdetta myös näihin.

Pienennämme jalanjälkeä

Ekologinen: Tässä raportissa ei käsitellä tarkemmin hiilijalanjälkeämme, koska Valtiokonttori työstää koko valtionhallinnon hiilijalanjälkiarviota yhdessä konsernitoimijoiden kanssa. Hiilijalanjälkemme osalta STM voi vaikuttaa eniten matkustamiseen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla sen sijaan on merkittävä vaikutus ilmastonmuutoksen ja muiden ympäristöongelmien hillintä- ja sopeuttamistoimissa. Vuonna 2023 VN TEAS Ekologisesti kestävä sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteet ja ohjausmekanismit (EKO-SOTE) hanke valmistui ja sen tuloksena laskettiin sotien hiilijalanjälki ja ehdotettiin ohjauskeinoja ja tavoitteita ekologisesti kestäväille sotelle. Sotien hiilijalanjälki on 4,9 Mt CO₂ ekv, mikä on 6,5 prosenttia koko Suomen arvioidusta kulutusperäisestä kasvihuonekaasupäästöistä. Edellä mainittua tietoa voidaan pitää tästä lähtien vertailulukuna. Hankintojen osuus sotien päästöistä on 90,7 % ja investointien 9,3 %. Terveydenhuollon osuus sotien päästöistä on noin 68 % ja sosiaalihuollon loput 32 %. Lisäksi EKO-SOTE -hankkeen loppuraportissa on esitetty indikaattoreita, joilla hyvinvointialueet voivat seurata ekologista kestävyyttään ja sen kehittymistä.

Taloudellinen: Taloudellinen varojen käyttö vuodelta 2023 on kuvattu tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa.

Sosiaalinen: Ministeriö toimii arvojensa – oikeudenmukaisuus, rohkeus, avoimuus – mukaisesti. Henkilöstöstrategiassa korostuu erityisesti työhyvinvoinnin kehittäminen eri näkökulmien kautta: henkilöstöjohtaminen, työn ja tekijöiden määrän ja osaamisen tasapaino sekä työn tekemisen tavat ja käytännöt. Henkilöstöstrategiaa konkretisoidaan vuosittaisissa henkilöstö- ja koulutussuunnitelmissa, jotka sisältävät myös henkilöstöpoliittiset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustavoitteet. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kokemuksia ja muita henkilöstön työtyytyväisyyden osa-alueita seurataan ja analysoidaan vuosittain.

Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma ohjaa näiden näkökulmien huomioonottamista sisältökysymysten valmistelussa ja päätöksenteossa.

Visiona eheä yhteiskunta ja kestävä hyvinvointi

Sosiaali- ja
terveysministeriö